

Gelecekteki Saygın İş Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ayşe Keser, Ayşenur Büyükgöze Kavas

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Problem Durumu

İlk olarak 1999 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 'decent work' saygın iş/ insana yakışır iş kavramını ifade etmiş ve bu kavramı bireyin haklarının korunduğu yeterli ücret ve sosyal hakları içerecek şekilde tanımlamıştır. ILO bu girişim sonrasında bir işin saygın/ insana yakışır bir iş olup olmadığının belirlenmesi amacıyla tüm dünya ülkeleri için geçerli bazı ölçütler geliştirmiştir. Ancak, birçok ülkede çalışan bireylerin tamamına saygın/ insana yakışır bir iş sunmak mümkün olamamaktadır. Türkiye'de bu ülkelerden birisidir (ILO, 2008). Özellikle son yıllarda artan genç işsizliği (Orkunoglu Şahin, 2020) ile birlikte gençlerin mezuniyet sonrası saygın/ insana yakışır bir işe girmesi de zorlaşmaktadır. Birçok genç işsiz kalmamak için mezun oldukları bölümden farklı alanlarda ya da üniversite mezuniyeti gerektirmeyen işlerde çalışabilmektedir (Buyukgoze-Kavas, Allan, Turan & Kirazcı, 2021; Habibi, 2017). Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin kendilerini mezuniyet sonrası saygın/ insana yakışır bir işe girme konusundaki algıları ve bu algılar sonucunda henüz üniversite eğitimine devam ederken kariyer gelişimlerine yönelik neler yaptıkları önemli bir konudur. Çalışma Psikolojisi Kuramı (Duffy, Blustein, Diemer, Autin, 2016) kapsamında kurama dayalı geliştirilen modelde saygın/ insana yakışır işi ölçmek amacıyla 'Decent Work Scale' (Duffy, Allan, England, Blustein, Autin, Douglass...vd., 2017) geliştirilmiş ve Buyukgoze-Kavas ve Autin (2019) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Türkiye'de çalışanların saygın iş algısını ölçen bir ölçek bulunmakta ancak üniversite öğrencilerinin gelecekteki saygın iş algılarını ölçmek amacıyla kullanılan bir ölçeğe rastlanılmamaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı Duffy, Allan, England, Blustein, Autin, Douglass... vd. (2017) tarafından geliştirilen Saygın İş Ölçeğinin Kim, Duffy, Lee, Lee ve Lee (2019) tarafından maddelerin zamanı değiştirilerek üniversite öğrencileri için oluşturulan formun Türkçe çeviri, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılmasıdır. Bu amaca yönelik olarak Buyukgoze-Kavas ve Autin (2019) tarafından daha önce Türkçe'ye uyarlanan Saygın İş Ölçeğinin maddelerinde (gerekli izinler alınarak) zaman açısından Kim vd. yaptığı değişiklikler gerçekleştirilerek Türkçe Ölçek Formu oluşturulmuştur. Ölçek formuna ilişkin üç ayrı uzmandan görüş alındıktan sonra form uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Yöntem

Araştırma kapsamında ilk olarak ölçek uyarlama izni alınmış sonrasında etik izin alınarak araştırmaya başlanmıştır. Araştırma kapsamında ilk olarak (Duffy, Allan, England, Blustein, Autin, Douglass...vd., 2017) geliştirilen ve Buyukgoze-Kavas ve Autin (2019) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan Saygın İş Ölçeği'nin maddeleri incelenmiş ve Kim, Duffy, Lee, Lee ve Lee (2019) tarafından üniversite öğrencilerinde kullanılmak üzere ölçek maddelerinin zamanı ile ilgili yapılan değişiklikler bu araştırma kapsamında da yapılmıştır. Ölçek çalışan yetişkinler için olan versiyonundaki gibi 7'li derecelendirme sistemine göre yanıtlanan toplam 15 maddeden ve fiziksel ve ilişkisel güvenli çalışma koşulları (Örnek madde, gelecekteki işyerimde, herhangi bir duygusal veya sözlü tacize karşı kendimi güvende hissedeceğim), sağlık hizmetlerine erişim (Örnek madde, gelecekteki işim sayesinde sağlık hizmetlerinden faydalanacağım), yeterli ücret (Örnek madde, yaptığım işin karşılığında hak ettiğim ücreti almayacağım), boş zaman ve dinlenme (Örnek madde, iş dışındaki etkinlikler için yeterince zamanım olmayacaktır.), kurumsal değerlerle ailevi ve sosyal değerlerin uyumu (Örnek madde, gelecekte çalışacağım kurumun değerleri ile ailevi değerlerim birbiriyle örtüşecektir) başlıklı beş alt boyuttan oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında 389 üniversite öğrencisinden veri toplanmış ve 373 (261 kadın, 112 erkek) üniversite öğrencisi verisi üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların %29.2'si 1. sınıf, %21.7'si 2. sınıf, %26.3'ü 3. sınıf ve %22.8'i 4. sınıf öğrencisidir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler ile doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Beklenen/Geçici Sonuçlar

Gelecekteki Saygın İş Ölçeğinin faktör yapısının orijinalindeki ile benzer olup olmadığını belirlemek amacıyla AMOS 22 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği istatistikleri $x^2 / sd = 2.706$, CFI = .95, TLI = .94, RMSEA = .06, SRMR = .05 beş faktörlü orijinal yapının Türkçe form için de doğrulandığını göstermektedir. Ayrıca, iç tutarlık katsayıları ölçeğin tamamı için .86, fiziksel ve ilişkisel güvenli çalışma koşulları alt boyutu için .82, sağlık hizmetlerine erişim alt boyutu için .86, yeterli ücret alt boyutu için .87, boş zaman ve dinlenme alt boyutu için .84, ve kurumsal değerlerle ailevi ve sosyal değerlerin uyumu alt boyutu için .85 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Saygın iş, insana yakışır iş, doğrulayıcı faktör analizi, ölçek uyarlama

Kaynakça

- Buyukgoze-Kavas, A., Allan, B. A., Turan, M., & Kirazci, F. (2021). Context and validation of the subjective underemployment scale among Turkish employees. *Journal of Career Assessment*, 29 (2), 283-302.
- Buyukgoze-Kavas, A. & Autin, K. L. (2019). Decent work in Turkey: Context, conceptualization, and assessment. *Journal of Vocational Behavior*, 112, 64-76.
- Duffy, R. D., Allan, B. A., England, J. W., Blustein, D. L., Autin, K. L., Douglass, R. P., Ferreira, J., & Santos, E. J. R. (2017). The development and initial validation of the decent work scale. *Journal of Counseling Psychology*, 64(2), 206–221.
- Duffy, R. D., Blustein, D. L., Diemer, M. A., & Autin, K. L. (2016). The psychology of working theory. *Journal of Counseling Psychology*, 63(2), 127–148.
- Habibi, N. (2017). Higher education policies and overeducation in Turkey. *European Journal of Higher Education*, 7(4), 440–449.
- International Labor Organization (2008). *Decent work country report –Turkey* Retrieved from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/meetingdocument/wcms_359818.pdf (2008)
- Kim, H. J., Duffy, R. D., Lee, S., Lee, J., & Lee, K.-H. (2019). Application of the psychology of working theory with Korean emerging adults. *Journal of Counseling Psychology*, 66(6), 701–713.
- Orkunoğlu Şahin, I. F., (2020). Genç işsizliği ve mücadele yöntemleri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 135-153.